

Egyezmény a Magyar Köztársaság és Szerbia és Montenegró között a Magyar Köztársaságban élő szerb kisebbség és a Szerbia és Montenegróban élő Magyar kisebbség jogainak védelméről.

A Magyar Köztársaság és Szerbia és Montenegró (a továbbiakban: Szerződő Felek)

- elismerve, hogy a nemzeti kisebbségek integráns részét képezik annak az államnak és társadalomnak, amelynek területén élnek, gazdagítják annak anyagi és szellemi kultúráját;
- hangsúlyozva, hogy a nemzeti kisebbségek és az azokhoz tartozó személyek jogainak védelme az emberi jogok nemzetközi védelmének szerves részét képezi, és így nemzetközi együttműködés tárgya, továbbá, hogy a nemzeti kisebbségek támogatása a nemzetközi jog által rögzített határokon belül az anyaország részéről legitim törekvés;
- abból a meggyőződésből kiindulva, hogy a kisebbségek teljes társadalmi integrációja csakis közösségeik etnikai, nyelvi, kulturális és vallási identitásának megőrzésével lehetséges;
- attól a szándéktól vezérelve, hogy a Magyar Köztársaságban élő szerb kisebbség és a Szerbia és Montenegróban élő magyar kisebbség számára biztosítsák a legmagasabb szintű jogi védelmet, továbbá kedvező körülményeket biztosítsanak nemzeti identitásuk megőrzésére és fejlesztésére;
- annak tudatában, hogy a kisebbségi jogok védelmével és a kisebbségek helyzetének javításával kapcsolatos együttműködésük hozzájárul a jószomszédi kapcsolatok, a kölcsönös megértés, a barátság és bizalom erősítéséhez, s egyúttal a nemzetközi biztonság, a stabilitás megszilárdításához;
- tiszteletben tartva az emberi jogok és a kisebbségi jogok védelméről szóló nemzetközi dokumentumokban foglalt elveket és rendelkezéseket, különös tekintettel az alábbiakra:
- az Egyesült Nemzetek Alapokmánya, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata,
- az Oktatásban alkalmazott megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló Egyezmény,
- a Faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló Nemzetközi Egyezmény,
- a Polgári és politikai jogok nemzetközi Egyezségokmánya,
- a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi Egyezségokmánya,
- a Gyermek jogairól szóló ENSZ Egyezmény,
- az ENSZ Közgyűlésnek a Vallási megkülönböztetés és intolerancia minden formájának felszámolásáról szóló Nyilatkozata,
- az ENSZ Közgyűlésnek a Nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól szóló Nyilatkozata (47/135 számú határozat),
- az EBEÉ folyamat és az EBESZ keretében született nyilatkozatok, állásfoglalások és ajánlások, beleértve az emberi dimenzióval foglalkozó 1990. évi koppenhágai találkozónak Záródokumentumát, az 1992. évi helsinki Záróokmányt, és az 1999. évi Isztambuli Európai Biztonsági Dokumentumot,

– az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (Európai Emberi Jogi Egyezmény),

– az Európa Tanács Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája,

– az Európa Tanács Kisebbségek védelméről szóló Keretegyezménye, megállapodtak az alábbiakban.

1. Cikk

A Szerződő Felek biztosítják a Magyar Köztársaságban élő szerb kisebbség és a Szerbia és Montenegróban élő magyar kisebbség (a továbbiakban: nemzeti kisebbségek) nemzeti, nyelvi, kulturális és vallási identitása megőrzését és fejlesztését az Egyesült Nemzetek Szervezetének, az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet/Szervezetnek és az Európa Tanácsnak a Preambulumban említett dokumentumaiban foglalt elveknek és rendelkezéseknek megfelelően.

2. Cikk

(1) A nemzeti kisebbséghez való tartozás az egyén szabad döntésétől függ. Ebből a választásából, illetve az ezzel összefüggő jogainak gyakorlásából számára semmiféle hátrány nem származhat. Tilos a nemzeti kisebbséghez való tartozás miatti hátrányos megkülönböztetés minden formája.

(2) A Szerződő Felek biztosítják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek törvény előtti egyenjogúságát és a mindenkit egyformán megillető törvényes védelmét.

(3) A Szerződő Felek megfelelő intézkedéseket hoznak a gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális élet területén a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek egyenlő esélyeinek megteremtése érdekében. Ennek során megkülönböztetett figyelmet fordítanak a nemzeti kisebbségek sajátos szükségleteire. Ezeket az intézkedéseket nem lehet a többi állampolgárral szemben diszkriminatívnak tekinteni.

(4) A jelen Egyezményben rögzített jogok mindkét nemzeti kisebbséget megilletik. A Szerződő Felek tudatában vannak annak, hogy e jogok megvalósításának módja függhet az adott kisebbség számától, úgy, hogy ugyanakkor a jogok lényegi elemei nem korlátozhatók.

(5) A Szerződő Felek tartózkodnak a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek asszimilációját célzó politikától és intézkedésektől, és védelmezik ezen személyeket az asszimilációra irányuló minden cselekménnyel szemben. A nemzeti kisebbségek által lakott területeken nem hoznak olyan intézkedéseket, amelyek megváltoztatják a lakosság összetételét, és amelyek korlátozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozók jogainak gyakorlását és érvényesítését.

(6) A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy állami szinten és a helyi közigazgatásban nem változtatják meg a közigazgatási, vagy választási körzeteket olyan céllal, hogy abból a nemzeti kisebbségeknek hátránya származzon.

3. cikk

(1) A nemzeti kisebbséghez tartozó személyeknek joguk van egyénileg vagy közösségük más tagjaival együtt szabadon kinyilvánítani, megőrizni és fejleszteni saját etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásukat.

(2) A Szerződő Felek megkülönböztetett figyelemmel kísérik a nemzeti kisebbségek oktatási, kulturális, tájékoztatási és hitéleti szükségleteinek kielégítését. Biztosítják a kisebbségi önkormányzatok és a kisebbségek egyéb intézményeinek, szervezeteinek és alapítványainak működési feltételeit, és szorgalmazzák kisebbségi oktatási, tájékoztatási és kulturális központok létesítését. Támogatják az ilyen kisebbségi önkormányzatok, alapítványok, társadalmi szervezetek részére könyvek, folyóiratok, művészeti kiadványok, kép- és hanghordozók nem kereskedelmi jellegű, vám- és illetékmentes küldését, a kisebbségek független kiadói tevékenységét, hivatásos és amatőr művészegyütteseik vendégszereplését, valamint minden olyan kulturális és művészeti

rendezvény megszervezését, amely az érintett kisebbségek kultúrájának és identitásának gazdagítását szolgálja.

(3) A Szerződő Felek együttműködnek a nemzeti kisebbségek kultúrájához és történelméhez kapcsolódó műemlék- és kulturális örökség védelmében. Megteremtik a szükséges feltételeket ahhoz, hogy a nemzeti kisebbségek megőrizhessék tárgyi és építészeti emlékeiket, emlékhelyeiket, s azon egyéb műtárgyaikat, amelyek részei kulturális örökségüknek és hagyományaiknak. A kisebbségi önkormányzatok és egyéb kisebbségi szervezetek képviselői részt vesznek a kisebbségi kulturális örökség védelmére és megóvására irányuló program kidolgozásában.

(4) A Szerződő Felek elismerik a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogát hitük kinyilvánításához, és gyakorlásához, s ennek szellemében lehetővé teszik hitéleti anyagok megszerzését, birtoklását és használatát, valamint vallási intézmények, szervezetek és egyesületek alapítását. A Szerződő Felek tiszteletben tartják a nemzeti kisebbségek azon jogát, hogy vallásukat és hitoktatási tevékenységüket anyanyelvükön gyakorolják, és ebben az értelemben támogatást nyújtanak. A Szerződő Felek, belső jogszabályaikkal összhangban és a területükön működő többi egyház jogi státuszával egyenrangú alapon rendezik a nemzeti kisebbségek egyházi közösségeinek jogi helyzetét. Lehetővé teszik a nemzeti kisebbségek egyházi közösségei részére papok küldését és fogadását.

4. cikk

(1) A Szerződő Felek biztosítják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára az intézményes anyanyelvű képzést és anyanyelvoktatást az oktatás minden szintjén. Gondoskodnak a nemzeti kisebbségek nyelvén oktató óvodák, általános- és középiskolák, illetve felsőoktatási intézmények működtetéséről, valamint támogatják új, ilyen intézmények létrehozását. Ezen jogok megvalósítását az ország jogszabályai szabályozzák.

(2) A jelen Cikk 1. bekezdésében említett célok megvalósítása érdekében a Szerződő Felek lehetővé teszik és ösztönzik azoknak az állami, felekezeti vagy magán- oktatási intézmények munkáját, amelyekben a tanítás a nemzeti kisebbség anyanyelvén megszervezhető – csak anyanyelven, kétnyelvű formában vagy nyelvoktató jelleggel.

(3) A Felek támogatják a kisebbségi szervezeteknek, felekezeteknek és a szülőknek az anyanyelven folyó oktatásra irányuló kezdeményezéseit.

(4) A Szerződő Felek támogatják a nemzeti kisebbségek nyelvét oktató tanszékek és lektorátusok munkáját.

(5) A Szerződő Felek támogatják a nemzeti kisebbségek nyelvén oktató intézményekben a nemzeti kisebbségek soraiból kikerülő pedagógusok alkalmazását. Lehetővé teszik állami és alapítványi ösztöndíjak odaítélését a kisebbségek iskoláztatása, szakmai képzése és továbbképzése céljából, különös tekintettel a pedagógus- és teológusképzésre. Támogatják szakmai továbbképző tanfolyamok szervezését a nemzeti kisebbségekhez tartozó oktatók számára mindkét országban.

(6) A Szerződő Felek támogatják diákok és oktatók kölcsönös cseréjét, és biztosítják a feltételeket szakképzésükhöz, illetve továbbképzésükhöz.

(7) A Szerződő Felek lehetővé teszik a nemzeti kisebbségek anyanyelvű oktatásában hiányzó pedagógusok anyaországból történő pótlását. Ezen szakemberek alkalmazásának feltételeit közösen kidolgozzák.

(8) A Szerződő Felek támogatják – a kisebbségi oktatás minden szintjén – a nemzeti kisebbség és anyaországa nyelvének, kultúrájának és történelmének oktatását, és segítik az ehhez szükséges könyvek és oktatási segédanyagok beszerzését.

(9) A Szerződő Felek szorgalmazzák a többséghez tartozó személyek körében a nemzeti kisebbségek történelmével és kultúrájával kapcsolatos ismeretek terjesztését és oktatását.

5. cikk

(1) A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek joguk van, egyénileg vagy közösségük tagjaival együtt, szóban és írásban, a magán- és közéletben szabadon, korlátozás nélkül használni anyanyelvüket.

(2) A Szerződő Felek vállalják, hogy belső jogukban elismerik a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek azon jogát, hogy család- és utónevüket anyanyelvükön és annak helyesírása szerint használhassák a személyazonossági okmányokban, hivatalos nyilvántartásokban és a személyi adattárakban. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek személyi okmányainak anyanyelven történő kiadását a Szerződő Felek vonatkozó előírásai szabályozzák.

(3) A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek, a belső jogrenddel összhangban, joguk van az általuk hagyományosan, vagy jelentős számban lakott területeken anyanyelvüket használni a hivatalos szervekkel való kapcsolattartásban, beleértve a közigazgatást és az igazságszolgáltatást. Ezen eljárások során joguk van ahhoz, hogy a legrövidebb időn belül - ha szükséges, ingyenes tolmács segítségével - anyanyelvükön kapjanak tájékoztatást.

(4) A kisebbségek önkormányzati szerveinek joguk van saját ügyeiket anyanyelvükön is intézni.

(5) A Szerződő Felek, belső jogrendjükkel összhangban, a nemzeti kisebbségek által jelentős számban lakott, vagy számukra különleges kultúrtörténeti jelentőséggel bíró helyeken lehetővé teszik, hogy a kisebbségek anyanyelvén és helyesírása szerint feltüntessék településeik, az utcák és egyéb közterületek neveit, helyrajzi adatokat, feliratokat és közterületi információkat. A nemzeti kisebbséghez tartozó személyeknek joguk van, hogy anyanyelvükön nyilvánosan cégtablákat, feliratokat és egyéb magántermészetű információkat helyezzenek el.

6. cikk

(1) A Szerződő Felek elismerik a nemzeti kisebbségek jogát az állami tömegtájékoztatási eszközök használatára, valamint saját tömegtájékoztatási eszközök alapítására és működtetésére.

(2) Elismerik e két nemzeti kisebbség jogát az anyanyelvükön való tájékozódásra a sajtó, a rádió, televízió és elektronikus adatátviteli eszközök útján.

(3) A Szerződő Felek országaik belső jogszabályaival összhangban:

– a rádióban és televízióban lehetővé teszik az anyanyelvű műsorok gyártását és rendszeres sugárzását, megfelelő időtartammal, időpontban és a kisebbség területi elhelyezkedésével összhangban,

– elősegítik az anyaországi rádió- és tv-műsorok átvételét és sugárzását,

– támogatják a nemzeti kisebbségek saját tájékoztatási tevékenységét.

7. cikk

A Szerződő Felek támogatják a nemzeti kisebbségek múltjának és jelen helyzetének tudományos kutatását és tanulmányozását. Támogatják a nemzeti kisebbségek részvételét e kutatásokban, tudományos intézményeik létrehozását, működését és együttműködését. Lehetővé teszik egymás területén a kisebbségkutatást, valamint, az ország belső jogrendjével összhangban, a levéltári és más anyagokba való betekintést.

8. cikk

A Szerződő Felek, országaik belső jogrendjével összhangban, elismerik a nemzeti kisebbségek jogát a közéletben való részvételhez, valamint ezzel összefüggésben megfelelő intézkedések révén biztosítják:

– a nemzeti kisebbségek érdemi részvételét a közügyekben, különösen az őket érintő döntések meghozatalában;

– helyi, regionális és állami szinten a nemzeti kisebbségek megfelelő részvételét a közszolgálatokban, beleértve a rendőrséget is, és a foglalkoztatáskor figyelembe veszik a lakosság nemzeti összetételét és a szerv vagy szolgálat illetékességi területén beszélt nyelv ismeretét;

– kisebbségi szervezetek képviselői számára az anyagi és egyéb feltételeket a képviselő-testületekben való munkavégzéshez, illetve azok soraiba történő választáshoz minden szinten.

9. cikk

(1) A Szerződő Felek, belső jogrendjükkel összhangban, lehetővé teszik a nemzeti kisebbségek számára saját önkormányzatok, szervezetek, egyesületek megalakítását, és segítik azok működését.

(2) A Szerződő Felek a nemzeti kisebbségek helyzetét, szabadság- és kisebbségi jogait szabályozó belső jogrendjükkel összhangban garantálják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára a kisebbségi önkormányzatiság, valamint a kulturális és perszonális autonómia megfelelő formáit.

(3) Megkülönböztetett figyelemmel támogatják továbbá a Szerbia és Montenegró-i Magyar Nemzeti Tanács, és a magyarországi Szerb Országos Önkormányzat tevékenységét.

10. cikk

(1) A Szerződő Felek kormányzati, köz- és magánjogi szervezetei, állampolgárai az Egyezményben megjelölt célok megvalósulása érdekében a nemzetközi jog által megszabott kereteken belül támogatást nyújthatnak a másik Fél területén élő nemzeti kisebbség szervezeteinek és a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek, azok pedig jogosultak a támogatás elfogadására.

(2) A Szerződő Felek biztosítják nemzeti kisebbségeik számára az intenzív, szabad és közvetlen kapcsolattartás lehetőségét a velük azonos nyelvet beszélő és azonos kultúrájú, de más állam keretei között élő közösségekkel, azok intézményeivel és szervezeteivel.

11. Cikk

(1) A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy gazdasági fejlesztési terveikben figyelembe veszik a nemzeti kisebbségek érdekeit, és a kisebbségek által lakott területeken lehetőségeik szerint biztosítják azt az arányos gazdasági és társadalmi fejlődést, amely méltányos, egyenlő gazdasági esélyeket teremt a kisebbségek számára. Ennek szellemében olyan gazdaságfejlesztési tevékenységeket támogatnak, amelyek megszüntethetik a nemzeti kisebbségek elvándorlásának okait, és elejét veszik a lakosság etnikai összetétele megváltoztatásának.

(2) A Szerződő Felek nemzeti kisebbségeik érdekében támogatják a határon átnyúló és regionális együttműködés minden formáját, különös tekintettel a gazdasági, kereskedelmi, területfejlesztési és kulturális együttműködésre, és törekednek arra, hogy ezen területen is kiaknázzák kisebbségeik közvetítő szerepét.

(3) A Szerződő Felek készek javítani a határok átjárhatóságát. Ebből a célból, a lehetőségek keretein belül, újabb határátkelőket nyitnak, és gondoskodnak a közlekedési összeköttetés javításáról.

12. cikk

A Szerződő Felek maximális erőfeszítéseket tesznek annak érdekében arra, hogy a kisebbségi közösségek, illetve a nemzeti kisebbségek egyházi közösségeinek, illetve szervezeteinek a múltban kisajátított, vagy más intézkedéssel elvett javait, vagyontárgyait, ingatlanjait, dokumentációit és irattárait eredeti tulajdonosaiknak visszaszolgáltassák.

13. Cikk

(1) A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy a jelen egyezményből eredő kötelezettségeiket a kétoldalú megállapodások és együttműködési programok tárgyalása során figyelembe veszik.

(2) A Szerződő Felek arra törekszenek, hogy biztosítsák a nemzeti kisebbségek szervezetei képviselőinek részvételét azon szerződések előkészítésében és azon nemzetközi tárgyalásokon, amelyek közvetlenül érintik a helyzetüket és jogaikat.

14. Cikk

A Szerződő Felek a jelen Egyezményben meghatározott kötelezettségeik teljesítéséhez biztosítják a megfelelő pénzügyi forrásokat és egyéb eszközöket.

15. cikk

(1) A jelen Egyezmény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető vagy hajtható végre úgy, hogy azáltal a már eddig is biztosított és gyakorolt jogok szintje csökkenjen.

(2) A jelen Egyezmény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető vagy hajtható végre úgy, hogy feljogosítana az állami szuverenitás és területi integritás elvének tiszteletben tartására vonatkozó nemzetközi jogi kötelezettségekkel és általánosan elismert nemzetközi elvekkel, rendelkezésekkel ellentétes magatartásra.

16. Cikk

(1) A Szerződő Felek külön kormányközi kisebbségi Vegyes Bizottságot (a további szövegben: „Bizottság”) hoznak létre és működtetnek, amely figyelemmel kíséri jelen Egyezmény rendelkezéseinek megvalósítását. A bizottságba mindkét Fél Kormánya azonos számú tagot nevez ki, a nemzeti kisebbségek képviselőinek kötelező részvétele mellett. A Szerbia és Montenegróban élő magyar kisebbséget képviselő bizottsági tagokat a Szerbia és Montenegró-i Magyar Nemzeti Tanács javaslatára, a magyarországi szerb kisebbség képviselőit a bizottságban a Szerb Országos Önkormányzat javaslatára nevezik ki.

(2) A Bizottság szükség szerint, de évente legalább egyszer ülésezik, felváltva a Magyar Köztársaság, illetve Szerbia és Montenegró területén.

(3) A Bizottság feladatai a következők:

- megvitatja a két kisebbséggel kapcsolatos időszerű kérdéseket,
- áttekinti és értékeli a jelen Egyezményből eredő kötelezettségek megvalósítását,
- ajánlásokat terjeszt elő a kormányok számára az Egyezmény megvalósításával, szükség esetén módosításával kapcsolatban.

A Bizottság határozatait a két Fél egyetértésével fogadja el.

17. cikk

Jelen Egyezmény azon a napon lép hatályba, amikor a Szerződő Felek diplomáciai úton kölcsönösen értesítették egymást, hogy teljesítették az Egyezmény hatálybalépéséhez szükséges belső alkotmányos követelményeket.

18. Cikk

(1) Jelen Egyezmény a hatálybalépésének napjától öt évig marad hatályban. Ha a Szerződő Felek egyike sem mondja fel írásban az Egyezményt legalább hat hónappal a lejárta előtt, akkor az Egyezmény hatálya további öt éves időszakra automatikusan meghosszabbodik.

(2) A Szerződő Felek jelen Szerződést az ENSZ Alapokmánya 102. cikke szerint nyilvántartásba vetetik.

Készült Budapesten, 2003. október 21-én, két eredeti példányban, magyar, szerb és angol nyelven. Mindegyik példány egyaránt hiteles. Vita esetén az angol nyelvű változat a mérvadó.